

VOGELPARADIJS TEXEL

Het Waddeneiland Texel is het grootste eiland van Nederland met een oppervlakte van ca. 16.000 ha. Van die 16.000 ha. is 5.300 ha. natuurgebied. Het eiland mag zich al ruim een eeuw verheugen in grote belangstelling van vogelliefhebbers. Pioniers als Jac. P. Thijssen, Nol Binsbergen en G. J. van Oordt trokken erheen. Schrijver, beeldend kunstenaar en natuurkenner Jan Wolkers woonde er vele jaren. In zijn Boekenweek geschenk *Zomerhitte* van 2005 schrijft hij over de Velduilen die elders in Nederland zeldzaam zijn en op Texel voorkomen. (In Friesland in 2014 ruim 50 broedparen als gevolg van de muizenplaag).

De Vogelwerkgroep Texel is actief op het eiland en organiseert vogeltellingen, waddentochten en lezingen. Het symbool van de werkgroep is de Blauwe Kiekendief. Deze prachtige soort is helaas een steeds zeldzamere roofvogel in Nederland, en hij heeft de Waddeneilanden hard nodig om voor ons land behouden te blijven. Wie eenmaal een Blauwe Kiekendief zwenkend en zeilend boven de duintoppen heeft waargenomen zal dat beeld nooit vergeten.

Op het eiland bevinden zich 4 trektelposten. De Tuintjes, Korverskooi, Westerslag en Hoornderslag. Deze laatste twee zijn tevens zeetelposten. De Korverskooi is ook in gebruik als een ringbaan. De werkgroep doet nauwkeurig verslag van de activiteiten. Op 29 november 2012 werden gedurende zeven uur op de ringbaan 45 vogels geteld, verdeeld over vier soorten: Merel, Koperwiek, Pimpelmees en Vink. De weersomstandigheden waren als volgt: Wind nno 3, bewolking 5/8, neerslag regen, temperatuur 5°C. Op 3 mei van dat jaar werden op Westerslag de zeevogels geteld, en zie eens wat een resultaat.: onder meer Roodkeelduiker, Bontbekplevier, Grote Stern, Zilverplevier, Visdief, Jan van Gent, Kanoet, Noordse Stern, Wintertaling, Drieteenstrandloper, Eidereend, Zwarte Zee-eend en Rosse Grutto. Er zijn op Texel ruim 380 vogelsoorten gespot. Waarvan ca. 125 bijzondere soorten.

ALGEMEEN

Waarom zijn er zoveel vogels op Texel. Het eiland ligt op de westelijke Europese vogeltrekroute vanuit Siberië en Scandinavië naar Afrika. Vogels kunnen volop "bijtanken" op het voedselrijke Wad. Bovendien heeft Texel veel verschillende landschappen. Duinen, akkerland, weiland, bos, veel zoet en brak water meertjes en het Wad. In juli, augustus en september zijn velen van ons enige tijd op vakantie. Ook veel vogelsoorten hebben in deze periode een sterke neiging om op reis te gaan. Het reizen van vogels begint eigenlijk in augustus-september. Het is dan ook niet verwonderlijk dat we juist in deze periode hier in Nederland veel meer soorten kunnen aantreffen.

De eerste Steltlopers komen dan al terug uit hun broedgebied. In augustus neemt het aantal trekvogels toe en in september en oktober is de herfsttrek op het hoogtepunt. Vele tienduizenden vogels trekken dan dagelijks over Texel naar het zuiden, soms in grote groepen zoals Spreeuwen. En één van de beste plekken om die herfsttrek te ervaren zijn de Eierlandse Duinen en het gebied rondom de Robbenjager. Hier komen de vogels van ver over zee aanvliegen en zien na een lange tocht vol gevaren eindelijk weer land. Daarom zijn er gedurende de herfst op de noordkop van Texel zoveel verschillende vogelsoorten te vinden. Op een "superdag" kan je soms meer dan 100 vogelsoorten zien. Het leuke van de herfsttrek is, dat je dan vogelsoorten kunt zien die je op Texel niet vaak aantreft. Met oostenwind kan je in september zomaar een dag hebben dat de bosjes in de duinen vol zitten met Bonte Vliegenvangers, Gekraagde Roodstaarten of Paapjes. Iedere dag is anders.

De Eierlandse Duinen is onderdeel van het Nationale Park Duinen van Texel. De Tuintjes zijn de eerste bosjes die de vogels op hun trek vanuit het noorden tegenkomen. Vooral de vogels uit het noorden laten zich op weg naar het zuiden regelmatig zien. Eind juli werden in Friesland Zwarte Ooievaars waargenomen. Dit waren waarschijnlijk vogels uit Noord-Duitsland en Denemarken. Eind augustus landde zelfs een groepje van 6 op de Workumerwaard. Half juli dook er plotseling een vreemde reigerachtige op. De waarnemer maakte snel een foto. Het bleek een jonge Kwak te zijn, die zich goed wist te verschuilen in een boom. In deze periode zijn er ook enkel Roerdompen gezien in Friesland. Deze vogel broedt hier ook, maar trekt ook weg naar het zuiden. Doortrekkende Draaihalzen, familie van de spechten, werden ook gezien. Zij trekken tot diep in oktober door. Er werd voor het eerst sinds 1984 een exemplaar geteld in Friesland.

Nu de nachten kouder worden, trekken de Boerenzwaluwen ook massaal weg. Vandaag, 13 oktober zag ik er nog één vliegen.

Terwijl de Boerenzwaluwen wegtrekken, komen de noordelijke gasten naar ons land en trekken door naar het zuiden. De afgelopen weken zag ik twee Bladkoningen. Ze zijn hier ieder jaar, maar de laatste jaren heb ik er niet één gezien. Het vogeltje is iets kleiner dan de Tjiftjaf. Het valt vooral op door de dubbele vleugelstreep en de vrij lange roomkleurige wenkbrauwstreep. Het broedgebied van deze kleine zanger ligt in Rusland, vanaf de Petsjorarivier ten westen van de Oeral tot diep in Siberië. Ze maken hun nest daar, op de grond in naald- en gemengde bossen. Het nest is van droog gras, mos, dode stukjes hout en haren. De nestingang zit verscholen aan de zijkant, net zoals bij ons de Fitis zijn nest maakt. Gisteren op 12 oktober zag ik mijn eerste vlucht Koperwieken. Sommige vogels hebben het voorjaar nog in de bol. Op Ameland zag iemand op 12 september 2016 een Fazant van zijn nest af komen. Er lagen 11 eieren in het nest. Op 13 oktober zag ik ook nog een Zwarte Roodstaart hier in het dorp.

Het warme (na)zomerweer begon op 23 augustus. Ik hield de weerberichten goed in de gaten. De zondag voor mijn vertrek naar het eiland Texel regende het nog. Maar Piet Paulusma voorspelde een prachtige zonnige week. Dat kwam gelukkig ook helemaal uit. Zelfs tot in de tweede helft van september was de temperatuur nog 20°C of er boven, tot bijna halverwege oktober bleef het bijzonder goed weer. Echt herfstweer met regen en wind en kouder, begon pas na half oktober. Op het eiland Texel was het ook warm. In de zon soms 27°C. Op het vaste land liepen de temperaturen plaatselijk op tot boven de 32°C. Een tropische dag in september in Friesland is nog nooit gemeten sinds de waarnemingen hier begonnen in 1951. Maar een plaatselijke KNMI waarnemer in het dorp Hallum noteerde 31,9°C in 1949.

Dag 1: dinsdag 6 september

Het is rond 05.00 uur als ik in de auto stap. Het is prachtig mooi weer maar hartstikke donker. Ook om deze tijd zijn er altijd auto's onderweg. In een 24 uren maatschappij is dat natuurlijk zo, maar ik verwonder mij elke keer weer dat er altijd verkeer is. Om 06.15 uur ben ik in Den Helder. Er staan heel veel vrachtauto's te wachten

voor de veerboot. Die moeten allemaal naar het eiland. Maar de kaartverkoop is nog niet open. De eerste boot vertrekt om 06.30 uur. Het is nog steeds nacht en ca 18°C. Ik maak wat foto's op de boot, maar zie op mijn camera-scherm dat ik met de 24-120 mm lens

geen scherpe foto's krijg. Na wat speurwerk kom ik erachter dat er een knopje op de lens verkeerd staat. Het staat op manual of handmatig scherpstellen. Het knopje omzetten naar autofocus lost het probleem direct op.

Ik ben al om 06.50 uur op het eiland. Ik ga eerst naar het meertje de Petten, binnendijs, vlak bij de Mokbaai. Heel veel vogels. Een paar Torenavalken, Watersnippen op de grond en in de lucht. Watersnippen zie je veel op ondergelopen land en in ondiepe meertjes. Met hun lange snavel kunnen ze alleen maar voedsel zoeken in een zachte bodem. Loop je in september-oktober door nat grasland dan "springen" er veel Watersnippen vlak voor je voeten omhoog. De vlucht is snel en zigzaggend. Ze maken altijd geluid bij het opvliegen.

Zijn er nog natte greppels in het land dan is de kans op Watersnippen nog groter. Watersnippen noemen we ook wel Hemelgeiten. Ze maken geluid tijdens de balts. Maar lang was niet duidelijk hoe ze dat deden. Ze vliegen hoog de lucht in en duiken dan met grote snelheid naar beneden. Dan steken ze twee kleine veertjes aan weerszijden van de staart haaks naar buiten en dat veroorzaakt het klagende en blatende "geiten" geluid. Als ze jongen hebben maken ze een helder en ritmisch geluid met hun syrinx. Op IJland, waar veel Watersnippen broeden, heb ik dat vaak gehoord.

Veel Wilde Eenden en Nijlganzen, wel 40 stuks. Ook veel Grauwe Ganzen. Bergeenden en Krakeenden. Een Graspieper vliegt over. Wintertalingen, ook al in hun mooie kleed.

Blauwe Reigers, Gele Kwikstaarten, Bruine Kiekendief ♀.

De syrinx is het 'spraak' orgaan van een vogel. De syrinx bevindt zich aan het eind van de luchtpijp, waar deze zich opsplijt naar de bronchiën (luchtgeleiders naar beide longkwabben) en maakt geluid zonder de bij zoogdieren gebruikelijke stembanden. Het geluid wordt geproduceerd door het trillen van een combinatie van kraakbeen en membranen, die aangestuurd worden door zeer snelle spieren met een bewegingstijd van minder dan 10 milliseconde. Sommige vogels (bijvoorbeeld papegaaien) kunnen hiermee menselijke woorden nabootsen. Bij diverse zangvogels kan de syrinx meerdere geluiden tegelijkertijd produceren.

Ik rij naar de Mokbaai. Hier zijn altijd veel vogels. Ik kijk wat rond en zie ergens een grote witte vlek op de kwelder van de baai. Als ik de kijker er op richt, zie ik dat het een Jan van Gent is. Die zie je meestal op open zee. Ik trek mijn laarzen aan en loop de kwelder in. De Jan van Gent probeert te vluchten. Hij of zij is blijkbaar gewond. Als ik dichtbij kom begint de vogel tegen mij te "schreeuwen" om mij weg te jagen. Ik maak wat foto's en probeer de vogel te vangen. Dan breng ik die naar Ecomare. Maar de vogel kan nog wel wegkomen, al is het met moeite.

Ik rij door Den Hoorn en dan een landweg op. Heel veel Grauwe Ganzen op de graanstoppel. Ook zit er een Slechtvalk op de grond. Wel heel ver weg. Ik maak een foto, maar die is niet scherp. Er vliegen enkele Nijlganzen over. Dan op naar de Geul, een meer naast de Mokbaai. Daar heel veel Grauwe Ganzen en Aalscholvers. Als ik weer terug wandel naar de Mokbaai zitten daar heel veel Steltlopers.

Kieviten, Tureluurs en honderden Goudplevieren. Ook Wulpen.

De Rosse Grutto's zijn ook al weer terug uit het noorden. Ze broeden voornamelijk op hoogvlaktes en beboste toendra's in het noorden van de taiga gordel. Op IJsland, Fenno-Scandinavië en in het westen van Rusland, zelfs tot in Alaska.

Op de foto een volwassen vogel in zomerkleed. Vooral herkenbaar aan de iets omhoog gebogen snavel. De Rosse Grutto zie je vaak in grote groepen op het Wad. Als ik richting het hotel rijdt zie ik een grote groep Huismussen op de weg zitten. In de hoge bomen naast de weg zitten wel 20 Putters te kwetteren. Op een pas omgewoelde weiland zitten heel veel Goudplevieren, Kieviten en Kemphanen.

Bij de meertjes aan de binnenkant van de Waddendijk veel Wilde Eenden, Wintertalingen en een Lepelaar. Maar ook Kemphanen, Watersnippen. Vlak bij het hotel "plakt" een Grote Bonte Specht tegen een tak in een kale boom. Bij het hotel de spullen op mijn kamer brengen en een kop koffie drinken. Ik bestel de bus die mij naar de veerhaven brengt. Johan komt ook binnen waaien. Ook hij koopt een kaartje voor de bus. Om 12.20 vertrekt de bus naar de veerhaven. Maar we gaan kris kras over de oostkant van het eiland en als we naar de veerhaven rijden zie ik dat de boot al aangelegd heeft en de auto's komen al aanrijden. Ik ben dus iets te laat bij de boot om de mensen op te wachten, dat vind ik niet fijn. Maar het komt allemaal weer

goed. Er staan al deelnemers te wachten en er zijn 2 bij het restaurant, waar ik ze op haal. Ik heet iedereen welkom namens SNP. Om 13.00 uur gaan we wandelen. Ik leg uit dat ik steeds in een "apparaatje" spreek om van deze tekst later een verslag te maken.

Bij de boot staan al wat vogels op de helling van de dijk. Een Kokmeeuw in winterkleed en een juveniele Zilvermeeuw.

Meeuwen

Altijd een lastig punt, die veel op elkaar gelijkende meeuwen. In de zomer zijn de verschillen duidelijk, maar vooral in de herfst, winter en vroege voorjaar zijn ze lastiger uit elkaar te houden. En dan die jongen, dat is ook verhipte lastig. Grote meeuwen krijgen pas in het 4de kalenderjaar hun volwassen kleed. Kleinere meeuwen doen er 2 jaar over.

Maar er is hoop. In de stad komen in de winter veel meeuwen voor. Waarom? In de winter is het daar altijd een paar graden warmer en er is voldoende eten te "stelen". Ik noem ze dan ook altijd "patatmeeuwen". De volwassen exemplaren zijn gemakkelijk te herkennen in de winter. Dit zijn de meest voorkomende stadsmeeuwen of "patat meeuwen".

1. De Kokmeeuw (tot 39 cm) draagt in de winter een zwarte oorvlek, ook wel "koptelefoon" genoemd. In de vlucht is hij te onderscheiden door de witte voorrand op zijn bovenzvleugel.
2. De Zilvermeeuw is veel groter (tot 60 cm), heeft grijze bovenzvleugels, gele snavel met op de ondersnavel een grote rode punt. Roze poten en een geel oog met een zwarte pupil.
3. De Stormmeeuw (tot 46 cm) lijkt qua verenkleed op een miniatuur zilvermeeuw. Maar heeft een dunnere gele snavel zonder rode punt en korte geelgroene poten en zwarte ogen. 's Winters heeft hij /zij een gestreepte kop.

We wandelen naar de Mokbaai, het pad omhoog door de duinen. Het is vloed. Om ca. 10.00 uur was de waterstand op het hoogst. Hier Kraaien, Eksters, Spreeuwen en Steenlopers. We wandelen over de dijk naast de Mokbaai richting meertjes "de Petten".

Het is inmiddels al ca. 14.00 uur en dan is het hoog tijd voor de lunch. Hier Witte Kwikstaarten, Steenlopers, Watersnippen, Torenvalken, Tapuiten. In de Mokbaai veel Goudplevieren, Bonte Strandlopers, ca. 30

Lepelaars, Bontbekplevieren, Bergeenden en Meeuwen. Hier ook veel Rosse Grutto's, Wulpen, Tureluurs, Scholeksters en Wulpen.

Ook vlogen er twee Jan van Genten. Die zie je hier niet vaak. In de Mokbaai zit een groep van wel 4000 – 5000 Goudplevieren. Zolang het niet vriest, blijven ze in de buurt van de Waddenzee en je ziet ze veel in weilanden, samen met Kieviten en Spreeuwen. Het tellen van vogels is een bepaalde techniek die je kunt leren.

Bij de Geul, zien we een Bruine Kiekendief. Soms zie je hier een Blauwe Kiekendief. De Grauwe Kiekendief komt hier niet voor. Alleen als broedvogel in Oost-Groningen en Noordwest Friesland (Het Bildt), ten noorden van de lijn Harlingen-Leeuwarden.

Opeens gaan alle vogels de lucht in. Wij zien geen gevaar in de lucht, maar meestal is er dan een grote valk in aantocht. We zien de Slechtvalk plotseling verschijnen en hij/zij probeert een prooi te verschalken. Het lukt hem of haar niet. De Slechtvalk herken je vooral aan de manier van vliegen. Als de valk verdwenen is komen alle vogels snel weer terug naar de Mokbaai.

Johan heeft ook Kanoeten gezien. Deze ietwat onbekende, maar veel voorkomende vogel op het Wad in de herfst en winterperiode, heeft een mooie veertekening.

Het is inmiddels 16.15 uur. Een Nijlgans komt langs vliegen. De grote witte vlekken op de bovenkant van de vleugels zijn duidelijk te zien. De Grauwe Gans heeft een lichtgrijze bovenvleugel. Esther zegt dat je de Nijlgans ook kunt herkennen aan de "uitgelopen mascara" rond het oog. Zo had ik dat nog nooit bekeken.

Vraag van iemand: welke vogel heeft een rood oog. De Smient niet. Wel o.a.: Geoorde Fuut, Kwak en Middelste Zaagbek.

Er komt een Grote Zilverreiger overvliegen. We zijn inmiddels bij het meertje "de Geul" gekomen. Hier veel soorten eenden, Wintertalingen, Dodaars, Lepelaars, Grauwe Ganzen en Aalscholvers. Tussen de Wilde Eenden zwemmen Slobeenden met hun lepelvormige snavel.

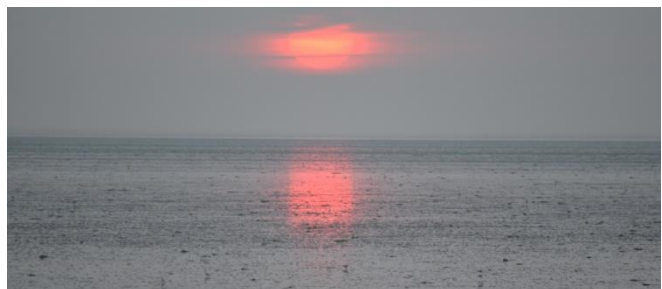
We wandelen andere jaren naar Den Hoorn, maar het is mooi weer en hier is veel te zien bij en in de Mokbaai. Ik vraag de deelnemers wat ze willen. Nog naar het dorp lopen (ca. 1,15 uur) of ons hier laten ophalen. Met algemene instemming wil men hier opgehaald worden. Dus bel ik Texel Tours dat ze ons kunnen ophalen bij het hokje waar SBB altijd start met de excursies. Ze halen ons om 17.00 uur op. We zien nog groepen Bergeenden.

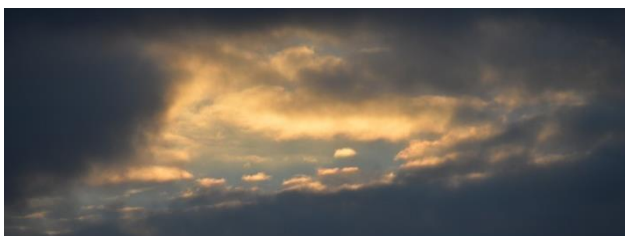
Onderweg vanuit de bus naar het hotel veel Kieviten, Spreeuwen, Kauwtjes, Houtduiven en Zwarte Kraaien. Kieviten en Spreeuwen hebben op hun verenpak vaak mooie iriserend kleuren. Rond 18.00 uur zitten we bij het hotel buiten op het terras aan een verfrissende versnapering. Zwaluwen vliegen door de lucht en plotseling komt er een Gierzwaluw overvliegen. Die is nog laat in Nederland. Normaal komt deze vogel rond 30 april in Nederland en vertrekt weer naar Afrika rond 1 augustus. Ze zijn dan zo'n 100 dagen in ons land. Daarom wordt deze vogel wel de "100-dagen vogel" genoemd. We krijgen 's avonds een heerlijk diner. Iedereen gaat tevreden en moe een goede nachtrust tegemoet na zoveel indrukken op dit mooie eiland. Vannacht dromen over dit mooie eiland met de vele vogels.

Dag 2: woensdag 7 september

We maken een vroege ochtend wandeling om 07.00 uur. We wandelen achter de zeedijk. De zon komt op aan de horizon van het Wad. Omdat het redelijk bewolkt is zien we de zon wazig maar de heldere weerschijs op het slik. We wandelen op dit vroege tijdstip al in ons overhemd. Het is nu al 18°C. Heel veel vogels op het wad, maar wel ver weg. Het is eb en de vogels gaan achter het weg gaande water aan om prooi te zoeken.

De zon schijnt mysterieus door een "gat" in de wolken.

Plotseling ook weer de Gierzwaluw. Een Scholekster hupt wat raar. Die heeft een heel ontstoken dikke poot. Dat is lastig lopen natuurlijk.

Ganzen vliegen over. Veel Watersnippen, Kleine Strandlopers, veel Goudplevieren die zich ook laten horen. Aan de binnenkant van de dijk is het natuurgebied "Utopia".

We lopen de zeedijk af (oppassen, want het gras is glad) en klimmen over het hek. Veel Kuifeendjes ♀. Het zijn geen Tafeleenden zoals gesuggereerd wordt, die hebben een grijs "tafelkleed" over de rug gedrapeerd. Er vliegen ook Watersnippen over. Op de grond kan ik ze nog niet vinden. Ze kunnen zich heel goed verstoppen in het lange gras.

Ester ziet musjes op de weg zitten. Maar zijn dat wel mussen? Nee, ze zijn wat groter en ze zien er anders uit. Tapuiten, Witte Kwikstaarten en Gele Kwikstaarten. Er vliegen ook nog wat Graspiepers over. Ook nog een aantal Kluten. Johan ziet een Haas lopen. We wandelen naar het hotel en in een hoge boom voor het hotel zitten tientallen Huiszwaluwen. Ze zitten luidkeels te kwetteren. Ook een Fitis en een Koolmees in de struiken. In de bomen bij het boerderijtje maken Kauwtjes veel lawaai. Ook landen er een stuk of 20 Putters in een boom. We zijn 08.20 uur terug in het hotel. Maar het ontbijtbuffet is nog niet klaar. Ik ga weer even buiten staan te wachten. Dan komen er plotseling enkele Visdiefjes over vliegen. Voor het hotel is een brede vaart en daar vliegen ze boven, op zoek naar een vers visje als ontbijt.

Ook Staatsbosbeheer gaat nu met een groep deelnemers naar het Wad. Het is nog steeds mooi weer en er staat bijna geen wind. De vlaggen hangen recht naar beneden. Ik hoor Houtduiven koeren, Groenlingen "zingen" en een Grote Bonte Specht lawaai maken. De Texel Tours bus brengt ons om 09.30 uur naar De Koog.

Vlak voor het duingebied "de Nederlanden" is een parkeerplaats. Daar begint onze wandeltocht van deze dag. De wandeling is ongeveer 12 kilometer, voordat we in De Cockdorp zijn. Bij het grote informatie bord vertel ik eerst waar onze trip van vandaag langs en heen gaat. Er vliegen Graspiepers, Grasmussen, Houtduiven, Zwarte Kraaien. Mooie bloemen staan er langs het pad. Die hebben ook onze aandacht natuurlijk. Gelukkig weet Anneke daar ook wat over te vertellen.

Aan de Schapenboet links van het pad hangt een broedkast voor Torenvalken. In zo'n broedkast moet je altijd wat nestmateriaal doen als je die ophangt. Een graszode of grof zand. De Torenvalken verzamelen zelf geen nestmateriaal. Ze maken hun nest door een kuiltje te draaien in zacht materiaal in een schuur of iets dergelijks.

Naast de Schapenboet heeft men walletjes gemaakt van graszoden. Dit heten Tuinwallen. Omdat men vroeger geen materiaal had om afscheidingen voor het vee te maken, maakte men gebruik van natuurlijk materiaal.

Er staat een bordje naast het zandpad. Dat gaat over de eendenkooi die we hier zien. Nou ja, zien is niet het juiste woord. We zien in de verte een bos. En dat bos met daarin een -voor ons onzichtbare- grote vijver met vangpijpen is de Korverskooi.

De geheimen van de eendenkooi

Veelal verborgen in het kooibos en nauwelijks bereikbaar werd vroeger een bijzonder ambacht uitgeoefend, het kooikers vak. De geheimzinnigheid van een eendenkooi heeft te maken met de rust die er heerst. Rust is nodig om eenden te kunnen vangen.

Random een eendenkooi geldt van oudsher het kooikersrecht, waardoor de pachter van dit recht het alleenrecht op de eenden vangst heeft binnen een straal van 1.130 meter. De eendenkooi bestaat uit een flinke waterplas waar enkele smalle sloten op uitkomen, de zogenaamde vangpijpen. Er werd gebruik gemaakt van veel tamme eenden en een kooikershondje. De oudste eendenkooi dateert uit het jaar 1314.

Vroeger ving men in eendenkooien wilde eenden voor de consumptie. Al in de middeleeuwen werden eendenkooien aangelegd door de adel. Die hadden voldoende geld om dit te doen. Op Texel beheert Natuurmonumenten drie eendenkooien: de Eendenkooi van Spang, de Eendenkooi van Hin en de Eendenkooi van de Dames Dijt.

Ooit lagen er 142 eendenkooien langs de randen van de Waddenzee. Daarvan zijn er nog 29 over. Friesland heeft totaal 400 Eendenkooien gehad. Men is een project gestart om deze kooien voor het nageslacht te bewaren. Het zijn cultuur historische pareltjes in het landschap. In eendenkooien komen vaak bijzondere dieren, planten en vogels voor.

Ook hebben enkele spreekwoorden de oorsprong in eendenkooien. "Achter de schermen" is er zo één. De kooiker werkte achter rietschermen, zodat de wilde eenden hem niet konden zien. "Een vreemde eend in de bijt" is er ook ééntje, evenals "de pijp uit gaan".

In een plasje rechts van het pad zit een Blauwe reiger roerloos tussen het riet. Er lopen hier veel schapen. Daar is Texel en het Texelse schaap ook bekend van. Texelse schapen zijn vleeschapen en dat geeft soms problemen met aflammeren. De lammeren moeten soms met de keizersnede geboren worden. Bovendien zijn er "schapenmoeders" die hun lammeren niet accepteren. Dat komt bij Texelse schapen meer voor dan bij sommige andere rassen. Voor de afslag naar "de Muy" gaan we even een rustmoment inlassen en koffiedrinken.

De innerlijke mens moet zo nu en dan bijtanken, anders halen we de eindstreep niet. Bij de Muy meertjes is een hoog duin. Daar heb je een mooi zicht over de duinen. De klim naar boven is voor sommigen pittig. We zijn om goed 11.00 uur boven. We zien de zee achter de duinen. We horen een fazant roepen. Grote groepen Spreeuwen in de struiken in de duinen, op zoek naar bessen.

Veel eenden en ganzen op de meertjes. Vorig jaar waren de meertjes helemaal opgedroogd. In een boom zit een buizerd. Vanaf deze afstand is een kijker en/of telescoop onmisbaar om de soorten te determineren. Het is prachtig mooi weer. De zon schijnt volop. Vliegtuigjes stijgen regelmatig op en laten hun "last", enkele parachutisten, zo nu en dan "vallen". Op de paaltjes ver weg zien we 3 Holenduiven. Ook wat Grauwe Ganzen en Zwarte Kraaien. Overal groeit Parnassia zegt Johan.

In de struiken zitten Houtduiven en ik denk een Putter te horen zingen. Maar als het vogeltje weg vliegt is het een Groenling. Nooit geweten dat die een geluid maken als een Putter, of er moet ook nog een Putter in de struiken zitten. In het bos Koolmezen en een Roodborst die volop zingt. Roodborsten zijn "gemene" vogels. 9 maanden per jaar maken ze elkaar het leven zuur. 3 maanden per jaar vinden ze elkaar lief omdat het stichten van een gezin en het grootbrengen van kroost niet zonder liefde gaat. Het is in de vogelwereld ongewoon dat zowel mannetje als vrouwtje zingen. Bij Roodborsten is dat het geval.

We zijn om 13.00 uur in het restaurant bij de Slufter. Hier even pauzeren en een lekkere koffie met appelgebak en een heerlijk ijsje. Het is ca. 22°C. We wandelen de Slufter in en achteraan bij het water gaan we zitten of liggen. Tijd voor de lunch. Wat een rust en uitzicht. Direct over het water ca. 2 duizend (of meer) Grote Sterns en Visdiefjes. Ganzen vliegen over. Wulpen, Tureluurs, Wilde Eenden, Scholeksters, Kokmeeuwen, Kleine Mantelmeeuwen en Lepelaars. Ze zitten allemaal om ons heen en foerageren, poetsen hun veren of maken ruzie met de burens. Ook juveniele Stormmeeuwen met een beetje bruin op de vleugels scharrelen in het water. Er vliegen ook Bontbekjes rond. Die vliegen snel en zwenken heel snel in de lucht.

Het is nu 15.40 uur. Ik had verteld dat het laatste stuk – ons einddoel is De Cocksdorp - nog ca. 6 km lopen is over een fietspad van asfalt. Minimaal nog 1,5 uur lopen. Als gevolg van het mooie weer zijn er heel veel fietsende toeristen. Dan is het niet prettig wandelen op het fietspad. Iemand doet de suggestie of we hier dan ook langer kunnen blijven in de Slufter. Het is hier natuurlijk veel leuker en er is veel te zien. Ik bel Texel Tours of ze ons ca. 16.00 uur op kunnen halen bij het restaurant bij de Slufter in plaats van, zoals gewoonlijk, in De Cocksdorp bij de winkel. Ons daarna naar de mooie winkel, het Vogel informatiecentrum, met allemaal natuur en vogel attributen, brengen.

(www.vogelinformatiecentrum.nl) De chauffeur moet daar dan ca. een half uur op ons wachten, zodat wij rustig kunnen rondneuzen en ons vergapen aan de mooie dingen die ze daar hebben. En ons daarna naar het hotel brengen. De dame gaat overleggen en na 10 minuten komt het telefoontje dat het prima kan zoals ik voorgesteld heb. We wandelen terug naar het restaurant.

Wachtend op de bus zitten we heerlijk in de schaduw. Een Witte Kwikstaart en enkele Spreeuwen zoeken voedsel in het weiland aan de overkant van de straat. Er loopt een koe die net gekalfd heeft. Het kalf is nog nat en staat wankel op zijn pootjes.

We kijken onze ogen uit in de winkel in de Cockdorp en er worden leuke cadeautjes gekocht. Om 17.30 uur kijken we nog even achter de zeedijk. Het wordt eb. Op de dijk veel Spreeuwen en op het Wad duizenden Goudplevieren. Heel veel meeuwen en steltlopers. Die met de witte buiken zijn Bonte Strandlopers.

Op de Schorren een stuk of 20 Lepelaars. De geur van de Waddenzee is voor mij "jeugd herinneringen". Wij woonden bij de Waddenzee.

Met grote snelheid komt onverwacht een Boomvalk langs vliegen. Deze kleine valk met het model van een grote Gierwaluw zie je niet vaak. Alle kleine steltlopers gingen weer op de wieken vanwege de Boomvalk. Maar een Boomvalk leeft van grote insecten, voornamelijk Libellen. Dus daar hoeven ze niet bang voor te zijn.

Dag 3: donderdag 8 september

Het is alweer de derde dag van deze mooie SNP vogelreis. We wandelen vanaf 07.00 uur weer achter de zeedijk. We zijn met 5 deelnemers al het moois aan het bewonderen. Het waait iets meer, windkracht 2, en ik heb maar een dun jasje aangetrokken. Mooie zonsopkomst.

De zon komt nu op zonder wolken ervoor. Een prachtig gezicht. We kijken en genieten er allemaal met volle teugen van. Als je een druk bezet leven hebt, is dit een "aangename verpozing" zoals ze dat zo mooi noemen. We wandelen verder langs de dijk naar "De Schorren".

Er zijn ook al fietsers en hardlopers op dit vroege tijdstip. Grauwe Ganzen, Wilde Eenden en Lepelaars vliegen over. Een eenzaam schaap met schurft aan zijn huid loopt al blèrend met ons mee. Hij of zij mist zijn koppelgenoten. Het in de Waddenzee gelegen natuurgebied "de Schorren" is een rust- en broedgebied wat niet toegankelijk is voor mensen.

Hier broeden vooral Lepelaars. Het terrein ligt hoger, waardoor hier vogels kunnen broeden zonder dat ze elk jaar weggespoeld worden tijdens extra hoog water tijdens springtij. Maar bij een extreme hoge waterstand gaan alle nesten verloren. We zijn om 07.50 uur bij de Schorren.

We lopen binnendijks weer terug naar het hotel. In het landschap een prachtige lijnenspel veroorzaakt door de aardappelruggen. Anne-Marie maakt hier mooie opnames van.

We passeren het natuurgebied Utopia, dat in 2009 – 2010 is aangelegd. Bergeenden, een Haas, Meerkoten, Grauwe Ganzen, Slobbeenden, Wintertalingen, Watersnippen, Spreeuwen en Kieviten. Dit nieuwe natuurgebied van Natuurmonumenten trekt altijd heel veel vogels. Het is ook speciaal aangelegd als vogelgebied. Ook veel Nijlganzen. Watersnippen vliegen al roepend en zigzaggend weg.

In het 28 hectare grote gebied zijn allemaal eilandjes aangelegd. Ook eilandjes met veel schelpen. In het voorjaar broeden hier ongeveer 6000 Grote Sterns, Visdiefjes, Noordse Stern, Dwergsterns, honderden Kluten, Scholeksters, Plevieren, Kokmeeuwen, Bontbekplevieren, Tureluurs, Wilde Eenden en Kuifeenden. Het gebied heeft brak water. Dat is zout en zoet water bij elkaar. In het voorjaar en de zomer staat er een webcam in dit gebied, midden in de kolonie Grote Sterns.

Er scharrelen ook een paar Kluten in het ondiepe water. Vandaag zijn er weinig Grauwe Ganzen. Er zwemmen ook een paar Smienten. Deze zijn nog niet op kleur en dus lastig te herkennen. Zodra ze hun mooie zondagse kleren aan hebben, dan is de hals/borst grijsachtig roze, kop en bovenste deel hals mooi kastanjebruin met op het voorhoofd roomgeel. Een afwijkend kleedje is altijd zo in het najaar en het vroege voorjaar. Vooral de steltlopers en eenden (najaar) vogels hebben dan een verenpakje aan dat afwijkt van hoe we ze meestal zien. Er zit ook nog een Grutto. Die is laat, maar je ziet ze wel vaker in het najaar.

We vonden het erg mooi vanmorgen, wat blijkt uit het feit dat we pas om 08.45 uur terug zijn in het hotel. Het ontbijt staat klaar en we "vallen" hongerig aan. We gaan deze dag fietsen over het eiland. Het is een prachtige dag om het eiland op deze manier te verkennen.

We stoppen bij de molen "Het Noorden". Johan heeft een IJsvogel gezien. Die gaan we natuurlijk zoeken. Deze prachtige, rusteloze, bijna tropisch aandoende vogel vliegt regelmatig over het water en gaat op een hek zitten.

Er zijn deelnemers die de IJsvogel niet vaak zien. Er wordt gezegd "Hij is echt zoals in het boek". Esther zegt dat zijn hoofd erg groot is, het lijkt wel op een waterhoofd vind ze. Ook de snavel is fors en lang. De buik is bruin, Ali zegt dat het wel goudbruin lijkt. Ook een mooie tekening bij zijn oog en de kin is wit. Vrouwtjes hebben een oranje ondersnavel.

Ik maak een "omtrekkende beweging" achter een dijk langs om hem op de foto te krijgen. Dat lukt, maar de klik van de camera is genoeg voor de vogel om verder te vliegen. Later zit hij steeds op het houten plankier voor de molen. Met de telefoon voor de telescoop priegelen, levert ook een foto op. We proberen allemaal foto's door de telescoop te maken. Het is wat een gepruts, maar bij de meeste lukt het wel. Toen ik naar de IJsvogel liep vlogen er ook Watersnippen op.

Ook Oeverloper en Lepelaars. Corrie ziet wat op een steen zitten. Het is een Tureluur. Iets verderop een grote groep Tureluurs in het water. Ze ziet nog wat kleine vogels tussen de schapen die op de dijk lopen. We kunnen er nog niet achter komen wat het zijn. Maar de telescoop geeft ook nu weer de "oplossing". Het zijn Gele Kwikstaarten. Verder Wilde Eenden, Meeuwen, Wulpen, Lepelaars, Meerkoeten en Boeren Zwaluwen die onder de molen genesteld hebben. Bij de schapen op de zeedijk veel Gele Kwikstaarten. Johan bedankt dat je deze mooie vogel snel zag.

Om iets over 11.00 uur zijn we bij het Wagejot. Een plas binnendijs. Wintertalingen, ons kleinste eendje. Smienten, Wilde Eenden, Slobeenden.

Er komen grote groepen steltlopers overvliegen. Het zijn Goudplevieren. Esther ziet een Gele Kwikstaart voor een Paardenbloem aan. Ik dacht dat de alcohol van

gisteravond al uitgewerkt was. Een extra vogelcursus kan dus geen kwaad. In de Waddenzee zien we 18 Eidereenden zwemmen met 2 middelste Zaagbekken erbij.

Meestal zijn de groepen Eidereenden groter. Bij de Zandkes en Kleiput, twee kleine meertjes binnendijs, staat een Lepelaar in het water. Waterhoentjes heb ik deze reis niet veel gezien. Een stuk of 5. We fietsen verder en gaan naar de vogelkijkhut "Wilster". Dit is de Texelse en Friese naam voor de Goudplevier. Hier Graspiepers, Wintertalingen, Wilde Eenden,

Bontbekplevier bij de koeien, Nijlganzen, Goudplevieren, Kieviten, Tapuiten, Grauwe Ganzen en Kemphanen. Die zie je nu veel op het eiland. In Nederland broeden nog enkele exemplaren. Ook Gele Kwikstaarten en Kleine Plevieren. Esther ziet een eend met een zwarte "gat". Dit is een Krakeend.

Maar het is weer eens tijd voor koffie met een lekkere hap, dus steken we aan in Oudeschild. Daar genieten we ook met volle teugen op het terras van alle lekkers. Voor Oudeschild lagen in de Gouden Eeuw de schepen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC) voor anker. De Zuiderzee was te ondiep om met de grote schepen naar Amsterdam te varen. De VOC is in 1602 opgericht. We zien werkzaamheden op het land. 2 heren zijn aan het poten van "iets". Ik vraag wat ze doen. Ze planten Sneeuwkllokjes. Dat had ik zelf niet kunnen bedenken.

We fietsen via De Rede en de Amaliaweg naar Den Hoorn en vandaar naar de Horsmeertjes. Hier lunchen op een uitkijk punt. Grote Zilverreigers, Blauwe Reigers, Futen, (veel te veel) Grauwe Ganzen, Aalscholvers, Zilver-Kok- en Kleine Mantelmeeuwen, Tafeleenden, Slobeenden en Dodaarsjes. Er vliegt een Buizerd over.

Sommige vogels hebben witte veren tussen de zwarte kleuren. Vooral bij Kauwtje, Kraaien en Merels is dat duidelijk te zien als er wat witte veertjes tussen de zwarte zitten. Dit noemen we Leucisme.

We fietsen naar Den Hoorn om wat inkopen te doen en een ijsje te eten. Onderweg nog veel Boerenzwaluwen en Huiszwaluwen. De koeien lopen nog in de wei. Een boer is wintergraan aan het zaaien. We fietsen terug via Den Burg waar we even bij de VVV binnen gaan. Er wordt al gefluisterd dat ik aandelen heb bij enkele bedrijven op Texel, omdat ik langs deze bedrijven fiets. Maar dit niet verder vertellen hoor.

In De Waal gaan we weer koffie drinken. Aan de rand van het dorp Oost is een vogelpark bij een particulier. Verschillende eenden soorten hier. Onderweg naar de zeedijk veel Gele Kwikstaarten, Kauwtjes en Kieviten, Torenvalken en Spreeuwen.

Het is nog hoog water en op het Wad een groepje van 15 Lepelaars. We kunnen goed zien hoe ze foerageren. Ze "maaien" met hun snavel van links naar rechts door het water. Zodra ze een prooi voelen gaat de snavel dicht en hebbes. Bij de Waddendijk natuurlijk weer veel meeuwen en Steenlopers. Ook nog Steenlopers met een mooi zomerkleed.

Op het wad ook gewone Grutto's en Rosse Grutto's bij elkaar. Nu kun je het verschil ook beter zien. De gewone Grutto een lange rechte snavel. De Rosse Grutto een iets opgewipte snavel. Achter de dijk tientallen Gele Kwikstaarten. Deze vogels komen uit noordelijke streken, waar het al koud begint te worden. Maar ze broeden ook veelvuldig in Nederland. Nu ook heel duidelijk een Stormmeeuw. Gele snavel en gele poten. We moeten ons haasten, want het is nu 18.30 uur geworden.

Op donderdagavond maak ik bekend wie de prijzen van het voorspellen van het aantal vogels gewonnen heeft. Anne-Marie (zie foto) voorspelde 77 vogelsoorten. De foto is gemaakt door Anneke. We zagen 78 soorten, dus dat was nauwkeurig. Tweede werd Ali die 80 soorten in haar gedachten had. Derde werd Chris met 89 soorten.

Dag 4: vrijdag 9 september

We hebben gisteravond laat en lang getafeld. De mosselen smaakten heerlijk. Sommigen kozen voor vis. De sorbet was ook heel lekker. We gaan weer wandelen om 07.00 uur. Anneke, Anne-Marie, Esther en Chris. We gaan nu eerst een stukje naar rechts wandelen.

Dan zijn we dichterbij het opkomende water en de daar vooruit lopende vogels. De Scholekster met de dikke poot loopt er ook nog steeds. Maar in zijn situatie is hij snel een prooi van een rover. De zon komt weer prachtig boven de horizon.

Veel Gele Kwikstaarten, Nijlganzen, Bergeenden, Zwarte Kraaien en Kauwtjes. Vraag: komen hier zeehonden voor? Nee, niet hier, zo vlak bij de kust. Het is hier te ondiep. Bij hoog water misschien, maar

zeehonden hebben ca. 2 meter diep water nodig om te kunnen zwemmen en vissen te vangen. Soms zie je er ééntje in de havenkom zwemmen.

Vlak achter ons gaat bijna ongemerkt een Tapuit op de draden van de omheining zitten. Tussen de Wilde Eenden op het Wad zit ook een Kanoet. Verder op de draad ook een Torenvalk. Natuurlijk heel veel meeuwen, Gele Kwikstaarten, Kieviten, Bergeenden, Grauwe Ganzen, Wulpen en andere steltlopers. Graspiepers hier ook in overvloed. Ook veel Gele Kwikstaarten op de draden van de omheining. Vogels moeten veel tijd besteden aan voedsel zoeken, maar ook het verenpak moet in topconditie zijn. Hier besteden ze ook veel aandacht aan.

De vraag is: "Hoe komen ze aan de naam Utopia". De boerderij, waar wij steeds langs lopen heet zo. Er zit een Watersnip boven op een grote betonnen waterbuis in het natuurgebied Utopia. Maar direct daarna ziet Anneke door de telescoop op dezelfde buis een IJsvogel zitten. Ze wisselen regelmatig van plaats. Grappig. Er vliegt een Kemphaan langs. Witte buik en heel vaak een witte ring om de basis van de snavel. De vogel heeft lange geelachtige poten. De bovenzijde is bruin gevlekt met een kenmerkende witte V of hoefijzervormige tekening op de stuit.

Na het ontbijt gaan we nog even fietsen naar het noorden van het eiland. Ik heb met Texel Tours afgesproken dat ze ons pas om 14.30 uur ophalen in plaats van 13.00 uur. We vertrekken rond 09.30 uur. Bij Utopia stoppen we niet omdat daar nu minder vogels zitten en dat gebied hebben we deze week al vaak gezien. We zien 2, nee 3 Buizerds in de lucht die met elkaar spelen. Direct daarna een Bruine Kiekendief. Onderweg ook honderden Goudplevieren in een weiland. Vaak in gemengde groepen met Kieviten en Spreeuwen. Ook Houtduiven, Holenduiven en Zwarte Kraaien.

Voorbij de Schorren komen er 3 Lepelaars overvliegen. Op een paal in de Schorren een Aalscholver met een witte buik. Juveniele vogels hebben een groot wit vlak op de buik.

Heel mooi is de groep meeuwen die in een "kluwen" aan het vissen zijn. Dit verschijnsel zie je niet vaak. Er is dan een school visjes of garnalen waar zij zich tegoed aan doen. Je ziet ze steeds naar voren vliegen en in het water landen. Een mooi gezicht is deze vogel voorstelling.

Er komt een Boomvalk met grote snelheid over de dijk "zeilen". Steenlopers hoor ik. Er komt een groepje aanvliegen. Ook weer regelmatig Lepelaars. Als ik even over de dijk kijk is daar een meertje met wel 30 lepelaars. Er komen een paar straaljagers van het leger overvliegen. Ik leg ook even uit welke keuzes je kunt maken bij de aankoop van een kijker. Weer overvliegende Watersnippers. Die zijn op trek naar het zuiden.

We willen naar de Tuintjes vlak bij de vuurtoren. Weer Tapuiten onderweg, maar in het gebied bij de vuurtoren ook weer. Bij De Cocksdorp gaan we eerst weer koffiedrinken. Bij "Kaap Noord" is koffie met gebak weer erg lekker. Daar krijg ik ook een mooie toespraak van Esther. Als we wegfietsen na de koffie zien we een 4 Roodborst Tapuiten. Met de telescoop goed te zien.

We lopen door naar de trektelpost, iets verder dan de vuurtoren. Daar gaan we lunchen.

Als we terug lopen Eksters en Roodborst Tapuiten. We passeren Utopia nog een keer als we terug fietsen naar het hotel. Hier zijn we om 13.50 uur. Fietsen inleveren en sleutels van de kamers niet vergeten. De Texel Tours bus haalt de deelnemers op. Ik ga mijn spullen ook pakken en nog even naar de Mokbaai. Onderweg een boer op het land aan het werk. Zoals gewoonlijk achter zijn trekker een "leger" meeuwen die voedsel zoeken. Om 16.00 uur neem ik de boot terug. Nog wat vogels fotograferen die rond de boot zeilen.

EEN FANTASTISCHE MOOIE WEEK EN EEN HELE LEUKJE GROEP DEELNEMERS TIJDENS DE VOGEL EXCURSIE OP TEXEL. IEDEREEN BEDANKT VOOR DE LEUKE - TE KORTE - VOGELWEEK OP TEXEL.

Met vriendelijke vogelgroet en 2 pasfoto's van mij.
Herman Postma

